

means are key in the recovery processes' optimization. They include: rational planning of educational and independent classes; combination of general and special physical training; optimal construction of classes during the week in the month, semester, year; undulation and variability of loads; the correct ratio of exercise and rest; rational construction of a separate educational or training session; creating a positive emotional background, etc.

Prospects for further research are to study the physical means of recovery impact on the level of National Police of Ukraine efficiency.

Key words: pedagogical means of recovery; policeman; physical capacity.

Стаття надійшла до редколегії 2 грудня 2020 року

УДК 374.7

DOI [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2\(25\)-66-72](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2(25)-66-72)

Фессалоніка Левченко,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4295-2934>

м. Київ

ФОРМИ САМООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ

Анотація.

У статті представлено форми самоосвітньої підготовки вчителя, які сприяють формуванню ключових компетентностей учнів. У процесі дослідження розкрито сутність самоосвітньої підготовки вчителя. Розглянуто індивідуальні та групові форми самоосвітньої підготовки та визначено ті, які є ефективними в умовах формування ключових компетентностей учнів. Зокрема серед індивідуальних обрано професійний саморозвиток, самопроєктування, створення певної стратегії для зростання з професійної точки зору своєї діяльності, самоорганізацію та самоврядування. З-поміж групових – це мережева педагогічна спільнота як віртуальне об'єднання, що створене для єдиного інформаційного простору; обміну досвідом, підтримки та співробітництва. Зроблено висновки про ефективність запропонованих форм самоосвітньої підготовки, що становлять науково-методичне забезпечення підготовки вчителя до реалізації компетентнісно-орієнтованого навчання.

Ключові слова: самоосвітня підготовка педагога; форми самоосвітньої підготовки; професійний саморозвиток; мережеві педагогічні спільноти; науково-методичне забезпечення; компетентнісно-орієнтоване навчання; ключові компетентності; вчитель; учні.

В умовах сьогодення відбувається переосмислення ролі системи освіти та учителя в навчанні та вихованні учнів. У Середньотерміновому плані пріоритетних дій Уряду України до 2020 р. наголошено на необхідності модернізації підготовки педагогічних кадрів і системи підвищення їхньої кваліфікації для забезпечення вимог суспільства до якості надання освітніх послуг, розвитку в молоді активної громадянської позиції [6]. З одного боку, акцент сучасної педагогічної освіти здійснюється на успішності, конкурентоспроможності вчителя, а з іншого – актуалізуються питання розкриття особистісного потенціалу вчителя, розгортання його внутрішніх сил. Розв'язанню проблеми амбівалентності сучасного вчителя, на нашу думку, сприяють питання його професійної самореалізації, метою якої, за словами Л. Рибалко, є самостійне прагнення до максимального розкриття внутрішнього потенціалу [7, с. 107].

Сьогодні більшої актуальності набуває компетентнісний підхід у відповідності до якого: пріоритетними виступають позапредметні, особистісно значущі знання та вміння над предмет-

ними знаннями, а досвід засвідчує, що більш соціально адаптованими виявилися особистості, які володіють не сумою академічних знань, а сукупністю особистісних якостей: ініціативності, підприємливості, творчого підходу до справи, вміння приймати самостійні рішення.

У цьому контексті відповідний підхід зміщує акцент з процесу накопичення, визначеного у відповідних освітніх документах, знань, умінь та навичок майбутніх фахівців у площину формування та розвитку здатності діяти, творчо застосовувати набуті знання та досвід за різних ситуацій. Цей розвиток спрямовує вчителя до радикального перегляду його професійної діяльності в напрямі переміщення акценту з інформаційної на організаційно-управлінську площину.

З огляду на це, переосмислення потребують форми самоосвітньої підготовки вчителя до формування ключових компетентностей учнів.

Ідея самоосвітньої спрямованості процесу навчання є провідною у працях українських і російських педагогів: В. Вершиніна, А. Громцевої, М. Гузика, С. Лисенкової, В. Онищук, І. Підласого, В. Шаталова. Питання активізації пізнавальної та самоосвітньої діяльності розглядають у своїх працях психологи Д. Богоявленський, Н. Менчинська, Т. Щукіна, дидакти М. Данилов, І. Лернер, М. Скаткін та ін.

Самоосвітня діяльність є предметом наукового пошуку Н. Бухлової. Проте питання самоосвітньої підготовки вчителя не знайшли широкого висвітлення у наукових доробках учених.

Проблему професійної компетенції і компетентності вчителя висвітлено у таких працях учених-педагогів і психологів, як Д. Алфьорова, М. Єрмоленко, Н. Кузьміна, А. Маркова, В. Мижерикова, Н. Разіна, С. Романова, А. Хуторський, Є. Царькова, Є. Чеботарьова, С. Шишова та ін. У вітчизняній науково-педагогічних дослідженнях цю проблему аналізували А. Богуш, С. Бондар, Н. Глинянюк, Є. Павлютенков, С. Тищенко та ін.

Самоосвітню компетентність досліджували О. Айзенберг, С. Архангельський, Н. Бухлова, Ю. Дмитрієв, А. Добридень, А. Громцева, Г. Гусєв, Л. Колесник, І. Малкін, П. Підкасистий, Б. Райський, О. Фоміна, О. Ястребцева та ін.

Попри висвітлення в психолого-педагогічній та дидактичній літературі питань самоосвітньої діяльності загалом, а також професійної компетентності та самоосвітньої компетентності, необхідним постає вивчення самоосвітньої підготовки вчителя щодо формування ключових компетентностей учнів, зокрема розробити науково-методичне забезпечення підготовки вчителя до реалізації компетентнісно-орієнтованого навчання, що містить форми самоосвітньої підготовки вчителя.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити сутність самоосвітньої підготовки вчителя; вивчення індивідуальних і групових форм цього виду підготовки та визначення тих, що є ефективними в умовах формування ключових компетентностей учнів.

Самоосвіта – це безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення вчителів [2]. Самоосвіта вчителів є основним способом підвищення педагогічної компетентності, що полягає у вдосконаленні знань і цілеспрямованому узагальненні педагогічного досвіду за допомогою самостійної діяльності. Самоосвіта здійснюється індивідуально або колективно. В індивідуальному порядку цей вид освіти може виконувати високорозвинена особистість, діяльність якої продуктивна та творча.

У процесі самоосвіти присутні наступні мотивуючі аспекти: це продовження логічного ланцюга професійного навчання (школа, університет, заклади вищої освіти, післядипломна освіта), а також наслідок «незадоволеності» професійною підготовкою. Отже, актуальність самоосвіти вчителів зумовлена психологічними аспектами та специфікою педагогічної діяльності. *По-перше*, самоосвіта несе істину, що інтерпретується відповідно до власних поглядів учителів, часто застарілих. *По-друге*, учителі мають обмежений час для отримання інформації в порівнянні зі студентами. Систему самоосвіти вчителя можна розглядати як сукупність складників: *самооцінювання* – вміння оцінювати власні можливості; *самооблік* – вміння брати до уваги наявність особистісних якостей; *самовизначення* – вміння вибирати своє місце в житті,

суспільстві, усвідомити власні інтереси; *самоорганізація* – вміння знайти джерело пізнання й адекватні можливостям форми самоосвіти, планувати, організовувати робоче місце та діяльність; *самореалізація* – реалізація особистістю можливостей; *самокритичність* – вміння критично оцінювати переваги та недоліки власної діяльності; *самоконтроль* – здатність контролювати свою діяльність; саморозвиток – результат самоосвіти [1].

З метою здійснення перерахованих «само», що містять самопідготовку вчителя застосуємо комплекс форм і методів, тобто науково-методичного забезпечення підготовки вчителя.

Застосування науково-методичного забезпечення підготовки вчителя є підґрунтям для створення умов до формування його творчої особистості та підтримки професійної форми діяльності. Забезпечення цих умов сприяє розвитку в учителя педагогічної системи, у якій він виявляє себе помічником дослідної діяльності учнів, а також виробленню педагогічної техніки як помічника у творчій діяльності учнів, спрямованої на послідовне досягнення її творчої продуктивності.

Ефективній самоосвітній підготовці вчителя до формування ключових компетентностей учнів сприяють визначені педагогічні умови:

- результат самостійної діяльності вчителя спрямований на підвищення якості викладання предмета, виховання та розвиток ключових компетенцій учнів за рахунок предмета;
- регулярність і послідовність самоосвіти, безперервність діяльності, постійне ускладнення змісту та форм самоосвіти;
- комплексний підхід до вибору змісту й організації обраної теми самоосвіти;
- індивідуальний характер самоосвіти (форми та методи самоосвіти повинні залежати від особливостей особистості вчителя, наявності професійно значущих якостей, умов його шкільної діяльності, його реальних можливостей тощо);
- відкритість і об'єктивність оцінювання результатів самостійної діяльності з педагогічним колективом школи;
- створення в закладі освіти освітнього середовища, що сприяє самоосвітній підготовці вчителя;
- виконання самостійної діяльності на кожному етапі (участь у семінарах, педагогічних читаннях, конференціях тощо);
- розуміння вчителем цінності безперервної освіти, адекватне самооцінювання і усвідомлення необхідності самоосвіти.

Найбільш поширеними формами професійної діяльності зі вчителями є вправи для самопідготовки, тренінги, творчі індивідуальні та групові завдання, практикуми, семінари тощо.

Ефективними формами самоосвітньої підготовки вчителів є ті, що сприяють формуванню ключових компетентностей учнів. Для більшості вчителів реалізація компетентісного підходу в освітній процес ЗЗСО є інноваційним, адже за старої системи освіти увага приділялася формуванню знань, умінь та навичок.

З огляду на це, було проведено дослідження, які з форм самоосвітньої діяльності вчителя будуть сприяти формуванню ключових компетентностей учнів. Результати дослідження показали, що серед індивідуальних форм більш ефективною є *професійний саморозвиток*.

Професійний саморозвиток і самовиховання – це свідомо діяльність, спрямована на вдосконалення особистості відповідно до вимог професії до людини [9].

Сутність професійного саморозвитку *вчителя* базується на двох підходах: *перший* – пов'язаний зі саморозвитком особистості вчителя, *другий* – зі статусом цього вчителя в певній системі професійної діяльності. Загальним для того й іншого підходу є, те що індивідуальні здібності певної людини і соціальне середовище, в якому вона перебуває взаємопов'язані, що процес саморозвитку має етапи, що особистісний розвиток залежить від професійного.

Головними компонентами професійного саморозвитку вважаються: самопізнання себе з професійної точки зору, постійне самовизначення, розвиток професійних навичок, самопроєктування, створення певної стратегії для зростання з професійної точки зору власної діяльності, самоорганізацію і самоврядування [2].

Для самопізнання характерними є: самоаналіз власного практичного досвіду; поповнення знань про себе як професіонала та ідеальної моделі професійної діяльності; співвіднесеність засвоєних знань з дійсним ставленням особистості до себе і оточуючих.

Здійснюючи самодіагностику за допомогою різноманітних методик, зокрема, самодіагностики труднощів щодо організації навчального процесу, вчитель вивчає рівень власної компетентності, розумно і об'єктивно аналізує судження, вчинки, в кінцевому підсумку – діяльність загалом.

Самопроєктування – це здатність особистості діяти, відповідно до власного задуму, проєкту відносно свого майбутнього (життєвий проєкт) та власної особистості (особистісний проєкт), що є однією з провідних детермінант здійснення життєвих планів і намірів. Воно базується на інтерпретації та осмисленні попереднього особистого та соціокультурного досвіду шляхом занурення в соціокультурний дискурсивний простір та створенні власного смислового простору, що є вагомим чинником розвитку особистості. По суті – це створення нового контексту життя, що задає нові вектори особистісного розвитку, що базуються на відкритості новому досвіду [8].

З метою самопроєктування вчитель обирає тему для самоосвітньої діяльності, ставить перед собою мету і завдання, прогнозує результати власної діяльності, а також розробляє програму дій.

Самоорганізацію розглядають як вміння знайти джерело пізнання й адекватні можливостям форми самоосвіти, планувати, організовувати робоче місце та діяльність. Вона передбачає підбір і аналіз літератури, вивчення отриманого банку даних із проблеми, ознайомлення з практичним досвідом інших учителів, установ, участь у методичній діяльності, підготовка повідомлень і методичних матеріалів. На цьому етапі відпрацьовуються технології, здійснюється практична діяльність вчителя за обраною тематикою самоосвітньої діяльності.

У процесі самоврядування вчитель прогнозує результати власної педагогічної діяльності, здійснює рефлексію, а також апробацію авторської методичної системи.

Практика показує, що далеко не всі вчителі здатні самостійно виявляти ініціативу з метою переосмислення і перебудови власної діяльності, а також здійснювати професійний саморозвиток відповідно до вказаних етапів.

З цією метою закладам освіти необхідно створити сприятливі умови для професійного саморозвитку вчителів. Найпоширенішими формами такої діяльності є: професійна діяльність над єдиною методичною темою, над темою тимчасових творчих груп, використання програмно-цільового і проєктного підходів, постійно діючі семінари, педагогічні ради.

Сьогодні популярністю користуються вправи для саморозвитку, а саме: «Чарівний глечик», «Оплески», «Крок до успіху», «Поле вражень». Такі вправи включають до програм тренінгів із професійного зростання, бо використання цих вправ надає можливість виявити сильні та слабкі сторони професійного саморозвитку вчителя, сприяють формуванню професійних якостей, зокрема в умовах реалізації компетентісного підходу у ЗЗСО, а також перевірити яким чином учителі засвоїли нові прийоми, форми, методи, методики професійної діяльності з учнями.

Відповідно до Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. «пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення освітнього процесу, доступність та ефективність освіти» [3]. Це має досягатися шляхом:

- забезпечення поступової інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників цього процесу;
- формування та впровадження інформаційного освітнього середовища;
- застосування в освітньому процесі інформаційно-комунікаційних технологій паралельно з традиційними засобами.

Упровадження інформаційних технологій у самоосвітню підготовку вчителя відкрило можливості брати участь в мережових спільнотах. Включення до спільноти відбувається в зручний для вчителя час і на будь-якому етапі її діяльності.

Віртуальні об'єднання за професійною ознакою, контент спілкування яких пов'язано з

фаховими питаннями або спільною продуктивною професійною діяльністю в мережі, дістали назву як мережеві професійні спільноти [4].

Метою спілкування може бути обговорення професійних проблем, інформаційно-методична підтримка, створення бази навчально-методичних ресурсів, поширення перспективного педагогічного досвіду тощо. Головними умовами взаємодії учасників мережевої педагогічної спільноти є наявність організаційної структури, що забезпечує можливість спілкування в мережі та мотивація діяльності.

Так, Є. Патаракін стверджує, що мережеві спільноти можуть слугувати педагогічній практиці для виховання таких умінь, як *спільне мислення, толерантність, освоєння децентралізованих моделей та екологічних стратегій, критичність мислення*. На його думку, перехід від егоцентричної позиції до розуміння ролі та значущість інших людей, способів конструювання реальності є важливим етапом психологічного розвитку особистості [5].

Мережеві спільноти використовують різні форми діяльності: навчальні семінари; віртуальні конференції; конкурси, акції; «майстерні» або майстер-класи; опитування, обговорення в чаті; фестиваль проєктів; створення сайтів, тощо.

Використання таких ресурсів і можливостей дає змогу кожному учаснику мережевих професійних співтовариств обрати власну траєкторію професійного зростання. Для самоосвіти вчителя важливим є спілкування з колегами. Мережева спільнота вчителів дає змогу у зручний час, маючи доступ до Інтернету, спілкуватися з колегами й однодумцями, що сприяє підвищенню рівня професійної культури.

У процесі досягнення поставленої на початку дослідження мети було з'ясовано, що ефективною індивідуальною формою самоосвітньої підготовки вчителя є професійний саморозвиток, як постійне самовизначення, розвиток професійних навичок, самопроєктування, створення певної стратегії для зростання з професійної точки зору власної діяльності, самоорганізації і самоврядування. Для запровадження такої форми самоосвітньої підготовки було акцентовано на **три основних складники**:

– *когнітивний* – пізнання себе, міжособистісне спілкування, стереотипні уявлення, стильові особливості;

– *змістовий* – особливості розвитку вчителя в умовах компетентнісно орієнтованого навчання, зміст професійної діяльності, ставлення до себе як до особистості, професіонала, ставлення до професійної діяльності та до професії, визначення професійних перспектив тощо;

– *мотиваційний* – що полягає в актуалізації мотивів під впливом різноманітних умов (ситуацій) професійної діяльності (розв'язання проблем, прийняття рішень).

Щодо групових форм, то включення вчителів до мережевих спільнот із метою самоосвітньої діяльності сприяло: організації спільної діяльності; створенню єдиного інформаційного простору; обміну досвідом, підтримкою та співробітництвом; поширенню успішних педагогічних практик; організації формального та неформального спілкування на професійні теми; ініціації віртуальної взаємодії для подальшої взаємодії поза Інтернетом; підтримці нових освітніх ініціатив зберігання інформації у вигляді текстів, аудіо- та відеоматеріалів, що містять освітній зміст; розміщенню власних файлів і користування доступними в бібліотеці спільноти; спілкуванню (форум, чат, коментарі); участі в конкурсах, акціях, проєктах, обговореннях; створенню власних електронних сторінок (портфоліо).

Отже, проведене дослідження дає підстави для висновків про те, що саморозвиток вчителя є рушійною силою особистісного та професійного розвитку, що сприяє формуванню власного стилю в професійній діяльності та базується на загальноприйнятих дидактичних засадах і відповідає сучасним тенденціям у сфері освіти, що допомагає осмислено зрозуміти сутність в професії, самовдосконаленню і становленню професіонала, а також ефективності розвитку мережевих педагогічних спільнот.

Таким чином, активна реалізація у ЗЗСО компетентнісно-орієнтованого навчання допомагає створенню такого науково-методичного забезпечення підготовки вчителя, що сприяє під-

вищенню рівня професійної діяльності вчителів, їхньої методичної майстерності, що підтверджується під час проведення навчальних занять чи процесу атестації; зростанню творчого рівня методичної роботи з елементами експериментальної діяльності; підвищенню рівня педагогічної майстерності вчителя для реалізації ідей компетентісно-орієнтованого навчання; укладанню комплексу методичного забезпечення, що відповідає вимогам навчальних стандартів, сприяє формуванню компетентності учнів; розвитку професійної компетентності, творчої індивідуальності вчителя, формування готовності до прийняття нового, розвиток сприйнятливості до педагогічних інновацій.

Проте проведене дослідження повністю не висвітлює аспекти порушеної проблеми. Подальшого наукового пошуку потребують питання методики самоосвітньої підготовки вчителя до формування ключових компетентностей учнів.

Використані літературні джерела

1. Бухлова Н.В. Організація самоосвітньої діяльності учнів. Харків : Основа, 2003. 67 с.
2. Жорова І.Я., Кузьмич Т.О., Назаренко Л.М. Самоосвіта педагога як умова підвищення його професійної компетентності: методичні рекомендації. Херсон : РПО, 2012. 80 с.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
4. Осадчий В. В. Мережеві педагогічні співтовариства як засіб удосконалення професійної підготовки вчителів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. № 4(18). С. 60–67.
5. Патаракин Е.Д. Социальные сервисы Веб 2.0 в помощь учителю. Москва : Интуит.ру. 2007, 85 с.
6. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік : розпорядження КМ від 3 квітня 2017 р. № 275-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80#Text>.
7. Рибалко Л.С. Методолого-теоретичні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя (акмеологічний аспект): монографія. Запоріжжя : ЗДМУ, 2007. 443 с.
8. Самопроекування особистості у дискурсивному просторі: монографія / Н.В. Чепелева, М.Л. Смульсон, С.Ю. Рудницька, О.В. Зазимко та ін.; за ред. Н.В. Чепелевої. Київ : Пед. думка, 2016. 170 с.
9. Смолюк А.І. Теоретичний аналіз проблеми професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи. *Педагогічний часопис Волині*. 2016. № 2(3). С. 40–47.

References

1. Bukhlova, N.V. (2003). *Orhanizatsiia samoosvitnoi diialnosti uchniv [Organization of self-educational activities of students]*. Kharkiv.
2. Zhorova, I.Ya. & Kuzmych, T.O., & Nazarenko, L.M. (2012). *Samoosvita pedahoha yak umova pidvyshchennia yoho profesiinoi kompetentnosti [Teacher's self-education as a condition for increasing his professional competence]*. Kherson.
3. *Natsionalna stratehiia rozvytku osvity v Ukraini na 2012-2021 roky [National strategy for the development of education in Ukraine for 2012-2021]*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
4. Osadchyi, V.V. (2010) *Merezhevi pedahohichni spivtovarystva yak zasib udoskonalennia profesiinoi pidhotovky vchyteliv [Network pedagogical communities as a means of improving teacher training]*. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technologies and teaching aids*. 4(18), P. 60–67.
5. Patarakyn, E.D. (2007). *Sotsyalnye servyisy Veb 2.0 v pomoshch uchyteliu [Social services Web 2.0 to help teachers]*. Moscow.
6. *Pro zatverdzhennia serednostrokovoho planu priorytetnykh dii Uriadu do 2020 roku ta planu priorytetnykh dii Uriadu na 2017 rik (Rozporiadzhennia KM) № 275-r (3.04.2017) [On approval of the medium-term plan of priority actions of the Government until 2020 and the plan of priority actions of the Government for 2017: order of the Cabinet of Ministers of April 3, 2017 No. 275-r]*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80#Text>.

7. Rybalko, L.S. (2007) Metodoloho-teoretychni zasady profesiino-pedahohichnoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia (akmeolohichni aspekt): monohrafiia [Methodological and theoretical principles of professional and pedagogical self-realization of the future teacher (acmeological aspect): monograph]. Zaporizhzhia.

8. Chepelieva, N.V., Smulson, M.L., Zazymko, O.V., & Hutsol, S.Yu. (2016) *Samoproektivannia osobystosti u dyskursyvnomu prostori* [Self-design of personality in the discursive space. Kyiv.

9. Smoliuk, A. I. (2016) Teoretychnyi analiz problemy profesiinoho samorozvytku maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Theoretical analysis of the problem of professional self-development of future primary school teachers]. *Pedahohichni chasopys Volyni – Pedagogical magazine of Volyn*. 2(3). P. 40–47.

Levchenko Fessalonika. Teachers' Self-Education Forms for Students' Key Competencies Formation.

Summary.

From the competence approach standpoint, which is actively implemented in general secondary education, the teachers' self-education forms which contribute to the students' key competencies formation are considered in the article. The purpose of the study was to reveal the teachers' self-educational activities essence; to study individual and group forms of this activity type and to determine those that are effective in students' key competencies formation.

Whilst achieving this goal, it was found that an effective individual form of self-education is professional self-development, as constant self-determination, professional skills' development, self-design, creating a strategy for professional growth, self-organization and self-government. To introduce this self-education form, attention was focused on three main components: cognitive, which means self-knowledge, interpersonal communication, stereotypes, stylistic features; semantic, which includes teacher development features in terms of competence-oriented learning, the professional activity content, attitude to oneself as a person, as a professional, attitude to work and to the profession, professional prospects determination, etc.; motivational, which consists of the motives actualization under the professional activity (problem solving, decision making) various conditions' (situations) influence.

Among the teachers' self-education group forms, network pedagogical communities were chosen. The teachers' inclusion in online communities for the purpose of self-educational activities contributes to: the joint activities organization; a single information space creation; experience exchange, support and cooperation; dissemination of successful pedagogical practices; formal and informal communication on professional topics organization; virtual interaction initiation for further interaction outside the Internet; support for new educational initiatives for information storage in the form of texts, audio and video materials that contain educational content; uploading your own files and using all the available files in the community library; communication (forum, chat, comments); participation in contests, actions, projects, discussions; creation of own electronic pages (portfolio).

Key words: *teacher's self-educational training; self-educational training forms; professional self-development; network pedagogical communities; scientific and methodical support; competence approach in education; teachers; students.*

Стаття надійшла до редколегії 2 грудня 2020 року